

Таблиця 1

Результати рейтингової оцінки фінансової стійкості банків за 2006 р.

	4 кв. 2006р.		3 кв. 2006р.		2 кв. 2006р.		1 кв. 2006р.	
	Рейтингова оцінка	Місце в рейтингу	Рейтингова оцінка	Місце в рейтингу	Рейтингова оцінка	Місце в рейтингу	Рейтингова оцінка	Місце в рейтингу
Електронбанк	7,69	1	8,12	1	7,69	2	7,67	3
Експобанк	7,69	2	7,93	2	7,79	1	8,10	1
Золоті ворота	7,56	3	6,27	21	7,59	5	6,87	10
Регіонбанк	7,31	4	6,95	8	7,24	8	6,90	9
Меркурій	7,26	5	7,31	3	7,68	4	7,93	2
Надра	7,17	6	7,29	4	7,25	7	7,05	7
Реалбанк	7,13	7	6,99	7	7,26	6	7,49	4
Правекс-банк	7,12	8	6,70	11	6,39	19	6,42	18
ВАБанк	7,05	9	7,27	5	7,09	11	6,97	8
Південний	7,03	10	6,69	12	6,19	21	6,10	22
Металург	6,92	11	6,73	10	6,75	16	6,53	17
Інвестбанк	6,85	12	6,58	15	7,68	3	6,55	16
Західкомбанк	6,83	13	7,04	6	6,90	15	6,67	14
Приватбанк	6,76	14	6,64	13	6,32	20	6,82	11
Мрія	6,71	15	6,47	18	6,42	17	6,62	15
Легбанк	6,65	17	6,31	20	6,03	22	5,85	26
Київ	6,62	18	6,63	14	7,01	12	7,14	5
Базис	6,35	19	6,27	22	6,99	14	6,11	21
Грант	6,29	20	6,56	16	6,40	18	6,72	13
Укргазбанк	6,24	21	6,07	23	5,90	25	5,91	25
Демарк	6,16	22	6,47	19	6,99	13	6,81	12
Райффайзенбанк Аваль	5,98	23	6,04	24	5,68	28	5,47	29
Земельний банк	5,96	25	6,87	9	7,20	9	7,08	6
Перший український міжнародний банк	5,92	26	5,75	26	6,01	24	6,14	20
Укргазпромбанк	5,89	27	5,41	29	5,73	27	5,78	27

Таким чином, застосування запропонованих методичних підходів до оцінки фінансової стійкості банків дозволить підвищити якість оцінки фінансової стійкості банків, та приймати на основі результатів аналізу виважені рішення щодо кредитування банків, встановлення кореспондентських зв'язків, а також визначати місце банку в банківській системі для розробки стратегії подальшого розвитку.

Література

1. Фетисов Г.Г. Методологические основы формирования устойчивости банковской системы // Финансы и кредит. - 2002. - № 15. - С. 2-14.
2. Кочетков В.М. Організація управління фінансовою стійкістю банку в ринкових умовах: Монографія. – К.: Вид-во Європ. Університету, 2003. – 300 с.
3. Петриченко Л.Ю. Аналіз методів оцінювання фінансової стійкості комерційних банків // Финансовая консультация. - 2002. - № 1. - С. 75-80.
4. Васькович І.М. Деякі аспекти фінансової стійкості комерційного банку // Формування ринкових відносин в Україні. - 2004. - № 2. - С. 40-43.
5. Склеповий Є.В. Складові стійкості комерційного банку // Фінанси України. - 2002. - № 5. - С. 138-143.

УДК 339.543.624 (477)

І.М. Бобух, к.е.н., доцент, І.О. Квітка, студент,
Кременчуцький державний політехнічний
університет імені Михайла Остроградського

УЧАСТЬ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНОМУ РУСІ КАПІТАЛУ

Офшор – явище багатогранне і ставлення до нього в нашому суспільстві дуже не однозначне. Для підприємця – це часто єдиний можливий спосіб виживання і накопичення капіталу в умовах агресивного оподаткування, державного регулювання та конкуренції, що посилюється. Для держави

це поняття міцно асоціюється із заниженням податків та постійною увагою до підприємств, що здійснюють господарські операції через офшори. Питання використання офшору стосується і бізнесу, і держави, а ці взаємовідносини завжди двосторонні. З одного боку, держава повинна не тільки збирати податки, а й здійснювати підтримку підприємництва, створювати сприятливі умови для його розвитку, з іншого – підприємства зобов'язані сплачувати податки в країні, де ведеться бізнес. Адже своєчасне і повне надходження податків до бюджету держави є необхідною умовою і невід'ємною складовою стабільного розвитку її економіки. За умов недостатності внутрішніх фінансових ресурсів України для вирішення економічних і соціальних проблем особливої уваги набуває питання залучення іноземних інвестицій.

М. Гостюк досліджує економічні інтереси зарубіжних інвесторів в Україні та закономірності надходжень іноземних інвестицій [1, с. 38]. І. Хмелевський аналізує існуючу нормативно-правову базу оподаткування підприємств в контексті офшорної діяльності [2, с. 45]. Питання податкового та бухгалтерського обліку у випадку придбання товарів у офшорних зонах, механізм співпраці головної компанії-резидента та дочірньої компанії, яка має офшорний статус, висвітлюються у роботі О. Бондаревої та В. Кравченка [3, с. 10], а правові засади легальності та незаконного використання офшорних зон – у роботі І. Галкіна [4, с. 72]. Однак незважаючи на велику кількість публікацій, проблема впливу капіталу з України до зон з пільговим податковим режимом та надходження іноземних інвестицій з таких територій є досить актуальною і на сьогодні. Не створено чіткої схеми контролю за діяльністю підприємств, які співпрацюють з офшорними зонами, що призводить до масштабного впливу капіталу за кордон.

Мета статті - розкрити сутність функціонування офшорних зон та дослідити динаміку руху українського капіталу через офшори.

Офшор (з англійської *offshore* – такий, що знаходиться за межами берегів) – це території, які забезпечують пільговий режим (зменшення податкового навантаження, звільнення від валютного контролю та інше) для фінансово-кредитних операцій із закордонними учасниками. Офшорним центром, або податковою гаванню (від англійської *tax haven*) називають територію, в межах якої існує законодавство, надає власникам іноземних підприємств можливість знижувати податкові зобов'язання в країнах їх походження. У більшості випадків офшорними центрами є країни, що розвиваються, вони беруть плату за реєстрацію офшору, яка надходить до бюджету.

Офшорна компанія – підприємницьке товариство, еквівалентом якого є товариство з обмеженою відповідальністю або акціонерне товариство, але, на відміну від місцевих підприємницьких товариств, офшорна компанія повністю звільнена від сплати податків або платить низькі податки в країні реєстрації, за умови, що вона не вилучає доходів в цій країні, а власники і директори не є резидентами цієї країни.

Як правило, всі офшорні зони (країни офшору) поділяються на три категорії: класична офшорна зона, зона низького оподаткування та комбінована офшорна зона. До першої групи відносяться країни, чіє законодавство дозволяє повністю звільнити офшорні компанії від оподаткування (фірма сплачує уряду країни тільки фіксоване мито за продовження ліцензії на діяльність). У багатьох класичних офшорах вимоги до ведення фінансової звітності і надання документів до органів влади або повністю відсутні, або зведені до мінімуму (до таких класичних офшорних зон відносяться Багами, Британські Віргінські острови та деякі інші). Серйозним недоліком такої офшорної зони є відсутність угод про уникнення подвійного оподаткування.

До другої групи відносяться країни, в яких офшорні компанії користуються помітними пільгами при оподаткуванні. Значні пільги надаються компаніям певного роду діяльності, зокрема холдинговим та фінансовим. Фінансова звітність для компаній, що зареєстровані в таких офшорних зонах, є обов'язковою. Зонами „помірного” оподаткування зазвичай вважаються держави Західної Європи – Швейцарія, Голландія, Австрія, Бельгія тощо.

Реєстрація офшорних компаній в країнах і адміністративних одиницях третьої групи офшорних зон зумовлена тим, що завдяки деяким особливостям їх законодавства і побудові грамотних фінансових схем, можна звести до мінімуму податки на діяльність компанії. Тобто „комбінована” офшорна зона вдало поєднує ознаки двох попередніх зон. До таких країн, зокрема відноситься Кіпр та Ірландія. Для того, щоб існування офшору було легальним, необхідно виконувати встановлені місцевою владою вимоги, які полягають у сплаті щорічного мита та складанні щорічного звіту про діяльність офшорної компанії. Ступінь взаємозв'язку суб'єктів, що перебувають в офшорних центрах, з головними компаніями залежить від організаційно-юридичної форми офшорних суб'єктів.

Українські суб'єкти підприємницької діяльності здійснюючи імпорт у нерезидентів з офшорним статусом, повинні дотримуватися спеціальних правил, установлених п. 18.3 Закону про

прибуток. У разі укладення договорів, що передбачають здійснення оплати товарів (робіт, послуг) на користь нерезидентів, які мають офшорний статус, або при здійсненні розрахунків через таких нерезидентів або через їх банківські рахунки, незалежно від того, здійснюється така оплата (у грошовій або іншій формі) безпосередньо або через інших резидентів чи нерезидентів, витрати платників податків на оплату вартості таких товарів (робіт, послуг) включаються до складу їх валових витрат у сумі, що становить 85 % від вартості цих товарів (робіт, послуг) [5].

Визначення переліку офшорних зон та його офіційне опублікування покладено на Кабінет Міністрів України. Фінансові махінації в офшорних зонах здатні дестабілізувати світову економіку і викликати значний відтік капіталу із країн його походження до територій з більш сприятливими податковими умовами. За матеріалами Державного комітету фінансового моніторингу України, українські підприємці „відмили” в офшорах за 2003-2006 рр. 173,25 млрд.грн. Динаміка відпливу капіталу з України в офшори за 2003-2006 рр. зображена на рис. 1 [6].

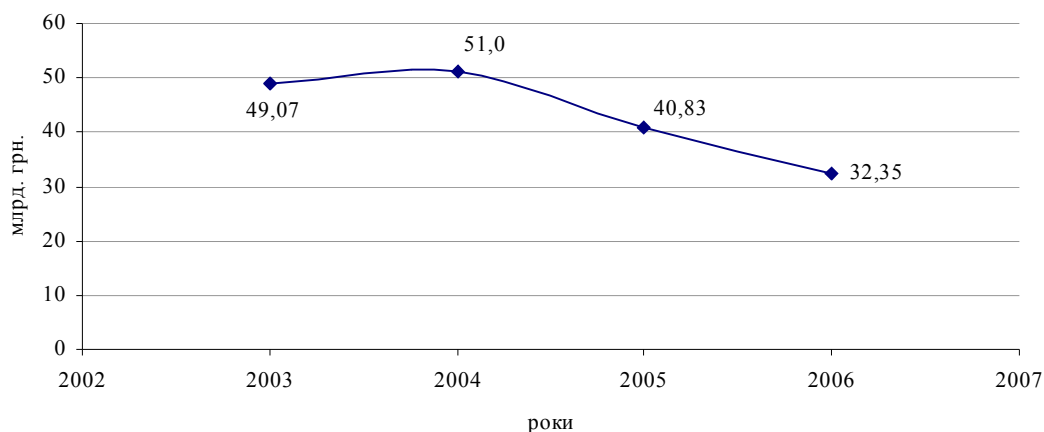

Рис.1. Динаміка відпливу капіталу з України в офшори за 2003-2006 рр.

Таким чином, спостерігається тенденція до зменшення обсягів відпливу капіталу за кордон (за цей період обсяг відпливу скоротився на 27,65 млрд.грн.). Це пояснюється тим, що за останні роки значно активізувалася робота органів державної податкової служби та прокуратури з боротьби із легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом. Водночас із відпливом капіталу з України в офшори вони стабільно потрапляють в десятку найбільших зовнішніх інвесторів України.

Динаміка надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну з офшорних територій за 2003-2006 рр. показана на рис. 2. Зменшення обсягів інвестиційних надходжень пояснюється змінами у складі країн-офшорів (з 2004 р. до 2006 р. обсяги зменшилися на 1,17 млрд. дол.).

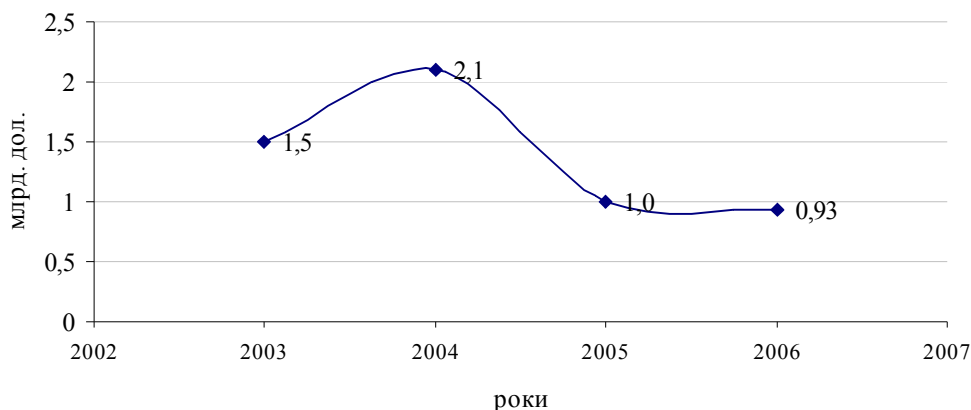

Рис. 2. Динаміка надходжень іноземних інвестицій в Україну з офшорних територій за 2003-2006 рр.

Тенденція змін обсягів відпливу капіталу та надходження прямих іноземних інвестицій з офшорних зон має ідентичний характер (рис. 1 та рис. 2). З цього випливає, що офшорне інвестування залишається одним із найпопулярніших засобів „відмивання” „брудних” грошей в Україні. Отже,

український капітал, який нелегально перетнув кордони України, частково повертається у вигляді прямих іноземних інвестицій.

Таким чином, проблема легалізації „тіньових” капіталів залишається відкритою для урядів багатьох країн. В Україні „тіньові” гроші мають двоїсту природу. З одного боку, це можуть бути грошові кошти, які отримані в результаті проведення незаконних фінансових операцій, а з іншого – це власне зароблені гроші, але приховані від податків. Тому і можлива співпраця підприємств з офшорними зонами трактується з різних точок зору.

Для того, щоб вирішити викладені вище проблеми, необхідно: удосконалити податкове законодавство у сфері зовнішньоекономічної діяльності, долучати підприємства України до участі у міжнародному русі капіталу; диференційовано відносити на валові витрати підприємства ті з них, які пов'язані з офшорною діяльністю (тобто розробити диференційований підхід від 25 % до 85 % в залежності від виду операцій з офшорами); формувати сприятливе інвестиційне середовище в Україні для залучення іноземних інвестицій з країн-офшорів, які є об'єктами акумулювання світових грошових потоків, у тому числі українських.

Література

1. Гостюк М. Зарубіжні інвестиції та економічні інтереси іноземних інвесторів// Економіка України – 2005. – № 8. – С. 81-86.
2. Хмелевський І. Офшори: плавання у відкритому морі податкового законодавства// Податки та бухгалтерський облік – 2006. - № 43. – С. 45-56.
3. Бондарева О., Кравченко В. Придбання товарів в офшорних зонах: податковий і бухгалтерський облік// Все про бухгалтерський облік – 2006. – № 10. – С. 7-13.
4. Галкін І. Офшорні зони: легальні і незаконні цілі використання// Право України – 2003. – № 3. – С. 70-74.
5. Закон України „Про оподаткування прибутку підприємств” у редакції від 22.05.97 р. № 283/97-ВР зі змінами та доповненнями // ВВР.- 1997.-№12.-Ст.412.
6. Боротьба з відмиванням коштів // Державний комітет фінансового моніторингу України.- Київ, 2007.- 21 с.